

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О. О. Богомольця**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ**

**ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ
студентської науково-практичної конференції**

*Інноваційні підходи у наукових дослідженнях у сфері
громадського здоров'я та профілактичної медицини:
досягнення та перспективи*

Київ – 2025

**Реагування на надзвичайні ситуації в сфері громадського
здоров'я**

**ГАЛУЗЕВА ТА МІЖСЕКТОРАЛЬНА СПІВПРАЦЯ ФАХІВЦІВ
ОЦКПХ ТА ДПСС В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ПРИ РЕАГУВАННІ
НА СПАЛАХИ СКАЗУ**

Дарина ГАЛІЧ, Анатолій ГРИНЗОВСЬКИЙ
Здобувач вищої освіти II курсу ННІГЗПМ
Науковий керівник: д. мед. н., професор

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Починаючи з 2007 року 28 вересня щорічно відзначається Всесвітній день боротьби зі сказом.

Сказ відноситься до особливо небезпечних інфекційних хвороб як тварин, так і людини. Збудник – вірус сказу (англ. Rabies virus) із роду Lyssavirus, родини Rhabdoviridae. Він є тропним до нейронів головного та спинного мозку, а також до тканини слинних залоз. Звідси, характерним для цього захворювання є розвиток енцефаліту та дуже швидке ушкодження центральної нервової системи. Якщо до появи симптомів кваліфікована медична допомога не буде надана вчасно – смерть неминуча.

Джерелом і резервуаром інфекції є заражена тварина. Найчастіше це безпритульні собаки та коти або невакциновані домашні тварини. Людина може заразитись від неї під час укусу, через подряпину на шкірі або через ослинення.

Оскільки сказ відноситься до інфекційних захворювань, кожен випадок звернення особи із підозрою на сказ підлягає епідеміологічному розслідуванню. В Україні епіднагляд за сказом в основному здійснюють центри контролю та профілактики хвороб (ЦКПХ) МОЗ та їх відокремлені підрозділи у містах і районах. Епізоотологічний епіднагляд покладено на управління ветеринарної медицини Держпродспоживслужби (ДПСС). Технічне керівництво за епіднаглядом здійснює Центр Громадського здоров'я МОЗ України.

На тлі військових дій в Україні та пов'язаних з ними складнощів, багатофакторних сучасних проблем із розповсюдженням сказу, на нашу думку,

до їх вирішення варто підходити комплексно: з медичної, ветеринарної та екологічної точок зору, щоб розробити стійкі стратегії зменшення їх впливу та запобігти серйозним ризикам у галузі охорони здоров'я, які і можуть становити загрозу для населення.

У Чернігівській області Головне управління ДПСС забезпечує здійснення всіх необхідних діагностично-профілактичних та лікувальних заходів з метою забезпечення стабільності ситуації в регіоні по сказу. Фахівці здійснюють контроль за захворюваннями тварин на сказ та на наявність у них вірусу сказу. За даними ДПСС Чернігівської області з 2020 по 2024 рік було проведено 2535 таких досліджень

Чернігівська ОЦКПХ, зі свого боку, проводить моніторинг поширення сказу; збирає та обробляє статистичні дані; проводить навчально-просвітницьку діяльність стосовно необхідності щеплень, правильного поводження з тваринами тощо.

Стосовно профілактики сказу, то основними є наступні напрямки:

- планова імунопрофілактика, яку проводять особам з груп ризику, які можуть захворіти на сказ через їх професійні обов'язки, подорожі або проживання в ендемічних по сказу зонах;

- регулярна вакцинація домашніх тварин. Для їх активної імунізації запропоновано кілька вакцин: Рабізін, Рабівак, Рабістар, Нобівак;

- пероральна імунізація диких хижих тварин високоімунними вакцинами, які розкладають у лісових масивах;

- безоплатна антирабічна допомога у разі випадку укусу твариною. Вона надається у медзакладах, забезпечених вакцинами. У ЗОЗ області працює 27 таких антирабічних центрів.

Прикладами співпраці Чернігівських обласних ЦКПХ та ДПСС можуть слугувати розслідування останніх випадків сказу у с. Довжик та с. Миси

Висновки:

Комплексний підхід до вивчення обігу вірусу сказу в довкіллі та впливу його на здоров'я людини та тварин дозволяє ідентифікувати ризики для здоров'я

людей та тварин і розробляти стратегію їх зменшення. Ця стратегія базується на виконанні комплексу антирабічних заходів: профілактика та ліквідація сказу серед основних резервуарів шляхом парентеральної вакцинації домашніх тварин (собак, котів), пероральної вакцинації диких м'ясоїдних, епізоотичного моніторингу та широкої роз'яснювальної роботи серед населення.

Отже, ефективна система галузевої та міжсекторальної співпраці в області охорони здоров'я та громадського здоров'я в Україні є надзвичайно важливою для забезпечення безпеки та благополуччя населення та виконання міжнародних зобов'язань у питаннях боротьби зі сказом.

Список використаних джерел:

1. <https://cnoblds.es.gov.ua/iak-ne-zakhvority-na-skaz>
2. https://docs.google.com/spreadsheets/d/1FuTGBH6qD7Ebh_gbeMPho4SDNE72lgizQR17UXJfoT8/edit?gid=1233453618#gid=1233453618
3. <https://moz.gov.ua/uk/medichna-dopomoga-z-metoju-uniknennja-skazu-v-jakih-medzакладah-nadajut-antirabichnu-dopomogu-ta-jak-dijati-pacientovi>.
4. <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/inshi-infekciyni-zakhvoryuvannya/osobливо-nebezpechni-infekcii/skaz>.
5. <https://www.google.com/search>
6. Імплементативне рішення комісії (ЄС) 2018/945 від 22 червня 2018 року про інфекційні захворювання та пов'язані особливі проблеми у сфері охорони здоров'я, які повинні підпадати під епідеміологічний нагляд, а також про відповідні визначення випадків https://zakon.rada.gov.ua/go/984_023-18.